

תאריך עדכון: 26.7.2023

מדינה, לאום מגדר

פרופ' אורנה ששון-לוי

קורס בחירה, תואר שני

שנת לימודים: תשפ"ד סמסטר: היקף שעות: 2

א. מטרת הקורס

הפרוייקט הלאומי, שפרץ באירופה וסחף את העולם כולו מסוף המאה השמונה עשרה, נדמה כפרוייקט אוניברסלי כיוון שהלאומיות, יותר מאידיאולוגיות אחרות, מציעה חזון שכולל בתוכו נשים. בהתאם, גם הספרות המחקרית שעסקה בפרוייקט הלאומי התעלמה משאלות מגדריות, ובכך בעצם תיארה את הפרוייקט הלאומי כ-"tale of one gender". אולם הביקורת הפמיניסטית מראה כי המבנים הלאומיים השונים מעוצבים על פי מגדר, ובתורם מכוננים זהויות מגדריות ומעצבים אי שוויון מגדרי, עד כדי כך שיש הטוענות שהמדינה היא הפטריארך החדש. עם השינוי לכיוון אי-ליברלי שעובר על מדינות ליברליות רבות בעולם, מעמדן של נשים גם הוא משתנה, והבטחון שלהן בזכויותיהן מתערער. במטרת הקורס היא לבחון איך המדינה והאומה מעוצבות על פי מגדר, ואיך בתורן הן מייצרות מבנים מגדריים וזהויות מגדריות.

ב. תוכן הקורס:

הקורס יערוך היכרות עם מגוון רחב של נושאים הקושרים בין מגדר ללאום ולמדינה: לאומיות, אזרחות, פוליטיקה, בטחון לאומי, צבא, ותנועות חברתיות. כל אחד מהנושאים יכול להוות נושא לכתיבת עבודה בהיקף רחב או מצומצם. נציג את הנושאים ברמה התיאורטית, ונדגים על ידי מקרי מבחן מישראל או מהמזרח התיכון. הקורס מניח ידע מוקדם בחשיבה פמיניסטית, ומציג לכן במבוא רק את התאורטיזציה בתחום של מדינה, לאום ולאומיות.

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים:

מספר השיעור	נושא השיעור	קריאה נדרשת
1	מדינה ולאומיות: מושגי יסוד	
2	לאומיות ומגדר	- Enloe, Cynthia. 2000 [1989]. - Yuval-Davis, Nira. & Floya Anthias. 1989. - Nagel Joan, 1998.
3,4	אזרחות, מגדר ומיניות (הצגות מאמרים בכיתה)	הראל-שלו, איילת. 2018. שלומית בנימין, 2014 Lister Ruth 2001 גרוס אייל, 2013. קרצמר דוד ויניב לושינסקי, 2016.
5	מגדר במדינה האי-ליברלית	Grzebalska, Weronita., & Pető, Andrea. (2018). Susanna Mancini & Nausica Palazzo, 2021.
6	פוליטיקה ומגדר	Smoothe, Wendy. 2011. תירוש, יופי, וטהון אשכנזי ענת. 2013.
7	פוליטיקה חוץ פרלמנטרית – תנועות חברתיות ומגדר	- Zemlinskaya, Yulia. 2010. - Zhang, Lu. 2009. - Piper, Nicola. 2001. ספרן חנה ודליה זק"ש. 2020.
8	בטחון, מלחמות ומגדר	ניצן טל, 2020 Young Iris Marion, 2003 Rehn, Elizabeth. and Ellen Johnson Sirleaf, 2002
9	צבא ומגדר	- גרוס אייל, 2000. - Sasson-Levy, Orna, 2011. - Basham, 2013

10	צבא ומגדר – אזרחות כמפגשים ממוגדרים עם המדינה	• Lomsky-Feder and Sasson-Levy, 2017.
11,12	הצגות של הצעות מחקר בכיתה	
13	סיכום הקורס	

ג. חובות הקורס:

הגשת שני דו"חות קריאה, לפני הדיון בכיתה על הנושא. כל דו"ח קריאה שווה 15% מהציון.

הגשת הצעת נושא לעבודת הסיכום 15% מהציון
הגשת עבודת סיום קורס, עד עשרה עמודים, 55% מהציון.

אין אפשרות להגיש עבודה באיחור אלא באישור מיוחד.

רשימת הקריאה:

לאומיות ומגדר

Enloe, Cynthia, 2000 [1989]. *Bananas, Beaches and Bases: Making Feminist Sense of International Politics*. Berkeley: Univ. of California Press. Nationalism and Masculinity, pp. 42 - 65

Yuval-Davis, Nira, and Floya Anthias. 1989. *Woman - Nation – State*. London: Macmillan. Introduction . (PDF)

Nagel Joan., 1998. "Masculinity and Nationalism: Gender and Sexuality in the making of nations", *Ethnic and Racial Studies*, 21(2): 242-270. (PDF)

אזרחות, מגדר

הראל-שלו, איילת. 2018. דינמיקה של אזרחות מורכבת? ניתוח מגדרי של קונפליקטים אתניים ומעמדן של נשים בחברות שסועות - מעמדן של נשים מוסלמיות בהודו כמקרה מבחן. המרחב הציבורי, 18: 227-250.

בנימין, שלומית. 2014. אזרחות מודרת: המקרה של "חסרות הבית" הסמויות, בטחון סוציאלי, 94: 19-43.

Lister, Ruth. 2001. "Citizenship and Gender", in Kate Nash and Alan Scott (Eds.): *The Blackwell companion to political sociology*, Blackwell, pp. 323-332.

אזרחות ומיניות

גרוס אייל, 2013. הפוליטיקה של זכויות להט"ב: בין (הומו) נורמטיביות ו(הומו) לאומיות לפוליטיקה קווירית, מעשי משפט, ה: 101-141.

קרצמר דוד ויניב לושנסקי, 2016. זכויותיהם של להט"בים במשפט הבינלאומי, ספר הקהילה הגאה בישראל, ירושלים: נבו, עמודים 1073-1033

מגדר במדינה אי-ליברלית

Grzebalska, Weronita., & Pető, Andrea. (2018). The Gendered Modus Operandi Of The Illiberal Transformation in Hungary and Poland. *Women's Studies International Forum* 68: 164-172.

Susanna Mancini & Nausica Palazzo, 2021. The Body of the Nation: Illiberalism and Gender. Routledge Handbook of Illiberalism, S. Holmes, A.Sajo, R. Uitz eds.

פוליטיקה ומגדר

Smoothe, Wendy. 2011. Standing for Women? Which Women? The Substantive Representation of Women's Interests and the Research Imperative of Intersectionality. *Politics & Gender*, 7 (3): 436 – 441.

תירוש, יופי, וטהון אשכנזי ענת. 2013. "ייצוג הולם של מגוון נשים בגופים לעיצוב מדיניות לאומית", משפט וממשל: משפט ופמיניזם בישראל, טו (1-2): 171 – 233.

פוליטיקה חוץ פרלמנטרית – תנועות חברתיות ומגדר

Zemlinskaya, Yulia. 2010. Social Movements through the Gender Lens, *Sociology Compass*, 4 (8): 628–641.

Zhang, Lu. 2009. Chinese Women Protesting Domestic Violence: The Beijing Conference, International Donor Agencies, and the Making of a Chinese Women's NGO. *Meridians: Feminism, Race, Transnationalism*, 9 (2): 66-99.

Piper, Nicola. 2001. Transnational women's activism in Japan and Korea: the unresolved issue of military sexual slavery. *Global Networks* 1 (2): 155–170.

חנה ספרן ודליה זק"ש. 2020. "לא יכולנו לעשות אחרת, היינו מחויבות למאבק בכיבוש ולפמיניזם": תנועות מחאה ושלווה של נשים בישראל. פוליטיקה, 28: 150-177.

בטחון, מלחמות ומגדר

ניצן טל. 2020. יודעות וידועות מלחמה: היבטים מגדריים של סכסוכים מזוינים, פוליטיקה, 28: 5-24.

Young Marion Iris, 2003. The Logic of Masculinist Protection: Reflections on the current security State. *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 29 (1): 1-25.

Rehn, Elizabeth. and Ellen Johnson Sirleaf, 2002. *Women, War and Peace: The Independent Experts' Assessment on the Impact of Armed Conflict on Women and Women's Role in Peace-building*, United Nations Development Fund for Women (UNIFEM). Peace for Whom and When – pp. 1-9, Violence Against Women, pp. 9-18, Women Forced to Flee, pp. 19-31.

מגדר וצבא

Sasson-Levy, Orna, 2011. "The Military in a Globalized Environment: Perpetuating an "Extremely Gendered" Organization". In E. Jeanes, D. Knights and P. Yancey Martin (Eds.): *Handbook of Gender, Work and Organization*. Blackwell/Wiley. Pp. 391- 411.

גרוס אייל, 2000: מיניות, גבריות, צבא ואזרחות: שירות הומאים ולסביות בצה"ל במשקפיים השווואתיים, פלילים, ט, עמודים 95-183.

Basham, Victoria. 2013. War, Identity and the Liberal State. London: Routledge. Pp. 1-19.

Lomsky-Feder Edna and Orna Sasson-Levy, 2017. Women Soldier sand Citizenship in Israel: gendered Encounters with the State", Routledge.

מקרי מבחן אפשריים:

Enloe Cynthia, 2000. "When Soldiers Rape", in: *Maneuvers, The International Politics of Militarizing Women's Lives*, Berkeley: University of California Press. Pp. 108 – 153.